List 38. **NOVICE** Tečaj LI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 22. septembra 1893.

Politiški oddelek.

Izjemno stanje na Češkem.

I.

Najznamenitejši dogodek novejšega časa v avstrijski notranji politiki je to, da se je proglasilo izjemno stanje za okoliš praškega deželnega sodišča. Za ta okoliš je vlada razveljavila dva člena ustave in odpravila porotna sodišča. Vladna naredba seza silno daleč v narodno življenje. Kar se tiče odprave porotnih sodišč, bi še toliko ne rekli, ker imamo vsekako prepričanje, da bodo cesarski sodniki pravično in strogo objektivno sodili, drugače je pa z razveljavljenjem dveh členov ustave. S tem korakom je dano časopisje in vse društveno življenje popolnoma v roke vladi. Vlada ima pravico prepovedati ta ali oni list, sme celo zapreti tiskarno, ravno tako ima ona dovoliti, ali sme obstati to ali ono društvo, o čem se sme govoriti pri shodih, o čem ne, proti njenim ukrepom je ni pritožbe pri nobenem sodišči, ker so ob veljavo ustavne določbe, na katere bi se pritožba opirati mogla.

Lahko rečemo, da je sedaj, ko policaji in žandarji že razganjajo ljudij po ulicah, če se jih slučajno več zbere brez vsacega slabega namena, pravo ustavno življenje že nemogoče. Na društvih, shajanju in časopisju sloni vse javno življenje v našem času in baš ti pogoji narodnega razvoja so se izpodrezali v zlati Pragi.

Brez tiskovne svobode, brez svobode društev in zborovanj ni nikjer mogoče ustavno življenje, zato pa se vladne naredbe ne tičejo le Čehov, temveč vse države. Naše ustavno življenje sploh trpi, če se je tudi le za jeden okoliš vzela mogočnost one svobodne odločitve državljanov, ki je potrebna za vspešen razvoj javnega življenja.

Zaradi tega pa mora biti po našem mnenji pač razveljavljenje ustavnih določeb zadnje sredstvo, ko so se že vsa druga sredstva izjalovila. Mi ne dolžimo vlade, da bi morda bila svojevoljno in brez premisleka ukrenila te naredbe, ali vendar bode moral državni zbor, ko mu vlada stvar predloži, dobro pretehtati, če je položaj zares bil tak, da bi se brez omejenja ustavnih svobodščin ne bil dal vzdržavati red na Češkem. Državnemu zboru bode stvar pogledati z malo drugačnega stališča, nego jo je gledala vlada. Državni zbor ne bode smel se popraševati, ali sedanja vlada zares ni mogla vzdržavati reda z ustavnimi pripomočki na Češkem, temveč zanj bode vprašanje povsem drugačno, namreč, če je položaj tak, da bi sploh nobena ustavna vlada ne mogla na Češkem izhajati z ustavnimi sredstvi. Če državni zbor spozna, da je položaj tak, da se brez izjemnega stanja sploh izhajati ni moglo, je njega dolžnost, da vladnim naredbam pritrdi. Če pa državni zbor spozna, da se pač na Češkem da red vzdrževati z ustavnimi sredstvi, da ga le sedanja vlada vzdržavati ne more, tedaj je pa njegova dolžnost, da ne pritrdi vladnim ukrepom in grof Taaffe naj potem iz tega sklepa izvaja posledice, ter naredi prostor komu drugemu, ki se bode znal brez izjemnih naredeb pomagati.

Stvar je važna. Tukaj ne gre več le za jedno stranko, tukaj tudi ne gre več za interese jednega naroda, temveč za ustavne svobodščine, za to, kar so si s trudom priborili najboljši možje vseh avstrijskih narodov. Pomisliti je treba, kake posledice bi pa imelo, ko bi vlada kar smela tebi nič meni nič razveljaviti ta ali oni člen ustave. To bi utegnilo privesti do silnega terorizma, ker stranka, katera bi bila na krmilu, bi lahko z izjemnim stanjem pokorila druge stranke, kar se je že faktično v nekaterih evropskih državah pripetilo, kjer je izjemno stanje dovoljeno.

Take naredbe so sploh škodljive ustavnemu življenju. Mari ne zgubi s tem ustava mnogo ugleda, če se takoj razveljavi, kadar pridejo kaki težavneji časi? Mari ne bodo ljudje mislili, da je ustava dobra pač za normalne čase, v težavnih časih se pa more vladati le absolutistično. Po našem mnenji mora država baš iz ustavnega življenja, iz sodelovanja raznih državnih faktorjev z narodom zajemati svojo moč. Ustava se pač ni vpeljala, da bi se ž njo država slabila, temveč krepila. Večkrat

se slišijo pritožbe, da Čehi nečejo priznati dobrega vpliva sedanje ustave. Mi pač mislimo, da se z izjemnimi naredbami, to je s tem, da se češkemu narodu še kratijo ustavne svobodščine, ustava ne bode priljubila. Tudi po našem mnenji niso izjemne naredbe in sila pravo sredstvo, da se zadovolji kak narod in se odpravi razburjenost. Le prevečkrat so taka sredstva dosegla baš nasprotni uspeh, nego se je nameraval.

Dolžnost državnozborskih zastopnikov bode tudi se vprašati, če je vlada že porabila vsa ustavna sredstva, s katerimi bi bila mogla pridobiti narod češki. Kolikor so nam razmere znane, do sedaj še ne. Dokler se pa ta sredstva ne uporabijo v polni meri, pa po našem mnenji ni bilo povsem umestno posegati po izjemnem stanji. Naše mnenje je, da je vlada imela na razpolago še mogočno orožje proti nasprotnikom sedanje ustave na Češkem. To sredstvo je član 19. naše ustave. More li vlada reči, da so Čehi na Češkem, Moravskem in v Šleziji že popolnoma jednakopravni z Nemci, bodisi, kar se tiče šol ali uradov. Mari nimajo Čehi v primeri k številu prebivalstva v teh deželah premalo nižjih, srednjih in visokih šol? Mari je vlada v svoji navdušenosti za dvojezične napise se ravno tako ozirala na želje Čehov, kakor Nemcev? Če ne, potem ni čudno, da Čehi v sedanjo ustavo nimajo zaupanja in teže po preosnovi države. Tudi se nam čudno ne zdi, da semtrtja prestopijo v svoji razburjenosti tudi postavne meje.

Nikakor ne zagovarjamo poslednjih dogodkov na Češkem. Globoko jih obžalujemo in tudi obsojamo. Mi smo že večkrat odkrito se izrekli, da se ne strinjamo z mladočeško politiko, ker vodi narod na napačna pota. To rečemo tudi danes. Zlasti obžalujemo, da se na Češkem celo dogajajo dogodki, ki kažejo, da pri nekaternikih hira avstrijsko domoljubje. Nadejamo se, da število tistih ni veliko in da so se še tisti spozabili v kaki razburjenosti. Tudi se delo posamičnikov, ki mažejo cesarske orle po poštnih škrinjicah, ne sme pripisovati vsemu narodu na rovaš. Taki dogodki dogajajo se tudi mej Nemci in Italijani. Tega pa ne navajamo, da bi hoteli Italijane ali Nemce črniti, pa tudi ne, da bi hoteli take čine kako opravičevati na Češkem, kajti mi jih z vso odločnostjo obsojamo, naj se dogajajo, kjer koli, še bolj jih pa obžalujemo, če se dogajajo mej Slovani, ker so to dobro orožje proti nam našim nasprotnikom.

Mi mladočeških vodij nikakor ne opravičujemo. Prav verojetno je, da so njih govori precej povzdignili razburjenost mej narodom. Posebno so ostre obsodbe vredni govori, kakor je bil dr. Gregra, ki je na nekem shodu klical: „Sila zoper silo.“ Tembolj je obsojati, ako je take besede govoril mož, kateremu je pozneje kar srce v hlače zlezlo, ko je le videl začetek sile. V Pragi je, kakor se poroča, zaprtih že nad 60 mladeničev, zaradi dogodkov v poslednjem času. Veliko odgovornost zadeva mladočeške vodje, če so kaj pripomogli v nesrečo toliko ljudem. Mi smo sploh proti vsem hujskajočim govorom, ker smo za to, da avstrijski Slovani le po postavnem potu pridemo do svojih pravic, tudi od narodnih zastopnikov bodisi tukaj ali tam mi želimo manj gromovitih besed, po več dejanj.

Ko pride v državnem zboru stvar na vrsto, naj pa vendar naši poslanci dobro premislijo, če ni morda vlada sama s tem, da se je premalo ozirala na ustavo, indirektno podpirala mladočeških agitacij. Premislijo naj, če bi morda izvedenje popolne narodne jednakopravnosti ne bilo boljše sredstvo za vrejenje razmer na Češkem, nego pa izjemno stanje. V tem oziru naj svoje mnenje povedó tudi vladi in pogumno tudi pokažejo svoje prepričanje pri glasovanji. Imajo naj pred očmi, da tukaj ne gre le za razmere v Pragi in okolici, tukaj gre za varstvo ustavnih pravic, katere morajo jednako varovati poslanci vseh narodov, naj si bodo Slovani, Nemci, Italijani ali Rumuni in to ob času, ko ne veje ustavni svobodi posebno ugodna sapa po Evropi.

Politični pregled.

Rinaldini. — Govori se, da pojde tržaški namestnik Rinaldini v pokoj in pride na njegovo mesto neki nemški uradnik s Tirolskega. Iredento torej bočejo v Trstu pobijati z germanizacijo. To sredstvo se pač ne bode obneslo. Na Primorskem nima nemški živelj nobene veljave in nobena vlada se nanj opirati ne more. Za to že naprej lahko rečemo, da se bodo vsi tako vladni poskusi popolnoma izjalovili. Iredenta se ne bode dala drugače zatreti, da se pomaga v Trstu in Istri slovanskemu življu na noge, za to je pa treba, da pride za namestnika mož, ki bode zmožen slovanščine, bodi že civilist ali pa general. Do tega prepričanja bode pač prišla tudi vlada bodi že prej ali pozneje.

Izjemno stanje na Češkem. — Izjemno stanje se je uvelo za okoliš praškega deželnega sodišča. Nekateri listi so se kar ustavili, mej njimi najradikalnejši mladočeški list „Neodvislost.“ „Narodnim Listom“ in nekaterim drugim časopisom se je naročilo, da morajo tri ure, predno izidejo, predložiti dolžnostne iztise. Klubi so se zaključili, društva pa morajo naznanjati vse celo odborove seje in čakati dovoljenja policije. Oblastva vse naredbe strogo izvajajo. Celo mladočeške deželne poslance so razgnali, ko so se zbrali, da se posvetujejo, kaj je storiti. Domač polk se je iz Prage prestavil v Linc in se zamenil z drugim nemškim polkom. — Kakor časopisi poročajo, je sicer ministerski svet bil že 22. avgusta sklenil, da se proglasi izjemno stanje, ali cesar je dal dovoljenje le s pogojem, da se proglasi še le, če bi se demonstracije in izgredi ponavljali. Izjemno stanje bi se niti proglasilo ne bilo, da niso Mladočehi začeli agitacije za proslavljanje spomina kraljevega reskripta. — Časopisi se različno izjavljajo ob izjemnem stanji. Levičarski se ga seveda vesele. Poljski listi so različnega mnenja. „Przegląd“ se posebno veseli, da se je izjemno stanje proglasilo, in le obžaluje, da je grof Taaffe tako dolgo mirno gledal počenjanje Mladočehov. Ta list misli, da so Mladočehi podkupljeni od Rusije. Drugi poljski listi pa največ priznavajo, da so Mladočehi zaslužili, da vlada strogo postopa, ali izjemnega stanja povsem ne odobravajo, ker zadeva tudi druge češke elemente. Tudi od izjemnega stanja ne pričakujejo posebnega uspeha. Vladni pa seveda vladne odredbe opravičujejo.

Izjemno stanje na Sedmograškem. Sedaj ko se je vpeljalo izjemno stanje na Češkem, je začela Ogerska vlada misliti, da uporabi jednako sredstvo proti Rumunom na Sedmograškem. Ogerski ministerski svet se je že posvetoval o tem,

da bi se vpeljalo izjemno stanje za Sedmograško. Kaj se je sklenilo, ne vemo, ali najbrž se Madjari v resnici poslužijo sile. Seveda gospodje v Budimpešti se motijo, če mislijo, da bodo s silo ugonobili vse nemadjarske narodnosti. S tem se bodo le pripravili ob dobro ime pred svetom. Dosedaj so še svet varali, da vlada na Ogerskem največja svoboda, ali v bodoče ga več ne bi mogli. Z izjemnimi naredbami pa še niso zatrli nobenega naroda in tudi Madjari Rumunov ne bodo.

Srbija. — Vest, da so se Obrenoviči in Karagjorgjeviči pobotali, oziroma, da so se slednji odpovedali srbskemu prestolu, se ne potrjuje. Kralj Aleksander je v Topoli na rakev prvega Karagjorgjeviča položil le iz tega namena venec, da se tem popularnejega naredi in pridobi simpatije tudi onih Srbov, ki so še na strani Karagjorgjevičev. Peter Karagjorgjevič je preklical javno vest, da bi se bil odpovedal svojim pravicam na srbski prestol in bi se bil odrekel sploh političnemu delovanju.

Nemčija in Koburžan princ Ferdinand. — Faktum, da je nemški cesar pri pogrebu Koburžana vojvode Ernesta II. prav veliko občeval z Ferdinandom knezom bolgarskim, ki se je tudi udeležil pogreba svojega sorodnika, jeli so listi pretresevati natančneje. Početkoma se je pisalo, da so bili pogovori nemškega cesarja z Ferdinandom privatnega značaja, sedaj se je pa jelo zatrjevati od več stranij, da je to nenavadno ljubeznjivo občevanje politiškega pomena. V obče se trdi, da se bode zanaprej Nemčija nasproti Bolgariji vse drugače obnašala in da bode v kratkem Italija, pri Bolgariji najmanj interesovana država, predlagala, da naj se princ Ferdinand, pripozna kot knez bolgarski.

Toulonske slavnosti. — Vest, da rusko brodovje pride dne 13. oktobra v francosko luko Toulon, kjer se za vsprejem od strani Francozov delajo velikanske priprave in vest, da se rusko brodovje potem stalno ustanovi v sredozemskem morji, razburja še vedno politike in to v prvi vrsti laške in nič manj tudi nemške. Laški listi ne vidijo v posetu ruskega brodovja v Toulonu nobene nevarnosti, rekoč, te slavnosti bodo minole in se pozabile, pač pa vidijo nevarnost v tem in močno jih boli, da se potem ustanovi v Sredozemskem morju rusko brodovje. V to ime kličejo Anglijo na pomoč, rekoč, da ne sme tega mirno gledati in mora sebi v korist potrebne korake storiti. V resnici je seveda stvar drugače. Italijanom se gre le za lastno kožo. Boje se namreč Francozov, ki bi bili potem s pripomočjo ruskega brodovja še nevarneji nasprotnik njihov, kot dosedaj.

Amerika. — Dogodki zadnjega časa, ki se dogajajo v mladi republiki, v Braziliji, pričajo, da prebivalstvo z republiko ni zadovoljno. Revolucija, ki se je pojavila v tej državi že pred letom dnij, še vedno ni ponehala, pač pa se je zadnje tedne očitno shujšala. Ustaši so zvabivši na svojo stran del republičanske vojske napali že celo glavno mesto Rio de Janeiro. Predsednik republike se je s svojimi vojaki umaknil vstašem. Skoro brez dvoma je, da bo predsednik naposled le moral odstopiti in prav mogoče je, da Brazilija ne dobi novega republičanskega predsednika, temveč se premeni zopet v monarhijo in dobi zopet svojega cesarja.

Štrajki premogokopov. — Angleškim premogokopom, ki so s svojimi že dlje časa trajajočim štrajkom provzročili vse križem obilo škode, zdatno podražili premog, pridružili so se zadnje dni še premogarji na severnem Francoskem v okrajih Pas de Calais in Nord. Vseh vkupe štrajka v teh okrajih sedaj do 40.000 delavcev, ki so pripravljeni toliko časa vztrajati, dokler jim delodajalci ne spolnijo njih zahtev. Vodja štrajkujočih delavcev poslal je tudi okrožnico do belgijskih premogarjev in jih vabi, da naj se pridružijo splošnemu štrajku.

Anglija. — Kakor znano, zavrgla je gosposka zbornica irsko homerulo. Zaradi tega čina pričeli so liberalci odločen boj proti gosposki zbornici. Gladstone in pristaši izrekli so se za to, da se zbornica ali reformuje ali pa popolnoma odpravi. V resnici itak ne dela nič, pač pa močno ovira delovanje zbornice poslancev, kar svedoči to, da je gosposka zbornica zavrgla homerulo, katere je poslanska zbornica po tolikem napornem pretresevanji vsprejela. Če bodo liberalci vztrajni in složni, se jim nakana lahko posreči.

Obrtnija.

Poskušanje lima.

Po stari navadi se sodi dobrota lima potem, da se dene v vodo in čez 12 ali 24 ur stehta. Čim boljši je lim, temveč vode neki vzame v se. Posebno zanesljiva ta metoda ni, ali v praksi se lahko izvede.

Če tudi ni na tem načinu dosti ležeče, ali vsaj že to izvemo, če se lim v hladni vodi raztopi ali ne. Lim, ki se razstopi v mrzli vodi, ni dober, naj se še tako hvali.

Če voda, v kateri se lim namaka, postane rujava, je to znamenje, da je lim slabše vrste. Važno je tudi, koliko se lim premeni v vodi.

Če ohrani po 24urnem namakanji prejšnjo zveznost je znamenje, da je dober, ako se pa spremeni v malo vkup se držečo maso, je to znamenje, da je slab.

Najbolje pa na sledeči način preiščemo, koliko je vreden lim:

Vzame se 250 gramov lima in 6 ur moči v $1\frac{1}{2}$ litru vode, potem se pa dene lim z vodo v aparat za kuhanje lima. Da se prepričamo, če lim ohrani po dolgem kuhanji svojo zvezno moč, ga kuhamo tako dolgo, da vsa zmes, ki je sprva tehtala 1750 *g* tehta le še 900 gramov.

S tem limom delajo se praktični poskusi. Vzameta se dva različna lesova po $\frac{1}{2}$ metra dolgosti in 5 centimetrov v širokosti in debelosti. Prežagata se pa sredi, tako dobimo po $\frac{1}{4}$ metra dolge konce. Sedaj se vzameta dva taka konca in sicer jeden iz trdega in jeden iz mehkega lesa in se zlimati prežagani plostvi. Sedaj se pa deneta v kakšen suh prostor tri dni. Po tem času se pa začne poskušati z oteženjem. Les se podpre na obeh koncih in potem se nanj nakladajo uteži počenši s 25 kilo. Prideva se potem vedno po pet kilo. Če je lim dober, nese najmanj 75 kilo.

Da pa moremo lim dobro presoditi, moramo delati še poskuse s samo trdima in s samo mehkima lesoma.

Opomniti pa moramo, da se za take poskuse mora jemati vselej le suh les in vsako oteženje se mora pustiti vplivati le malo časa. Priklada se namreč po pet kilo vsako minuto. Tako poskušanje lima je najzanesljivejše, seveda ni vselej lahko izvedljivo. Posebno manjši mizarji ne bodo mogli na ta način poskušati lima.

*

Obrtnijske raznoterosti.

Nekatere vrste opeke razje cink. Če se poklada cink na opeko, v kateri je dosti raztopljivih solij, se pri vlažnosti hitro pokvari. Zato se priporoča, da se vmes dene kaka druga tvarina.

Poraba zdrobljenih porcelanskih čepinj. Če porcelanske črepine zmeljemo, dobimo dobro sredstvo za poliranje. Tudi za čiščenje steklenic se dajo zdrobljene porcelanske črepine dobro rabiti.

Kako se odstranijo tintne pege iz blaga? Pri blagu, pri kterem se je bati, da bi klorovo apno ali pa deteljna sol uničila barvo, se naj rabi fosforno kisli natron. Predno se dene blago v vodno kad, se na tintne pege nakapa loja od sveče in potem se pa opere blago v imenovani tekočini. Če se pege takoj popolnoma ne odstranijo, se naj to še jedenkrat ponavlja.

Trajnost lesa. Pri škafih in kadeh se opaža, da so nekatere doge že trohljene, druge pa še popolnoma trdne, nekatere se hitro napijejo vode, druge pa zopet ne. Opazovanja so pokazala, da se doge, ki stoje tako v škafu, kakor je les rasel, ne napijejo vode in dalje trajajo, nego če so narobe obrnjene. Tudi stebri so trajnejši, če stoje tako, kakor je drevo rastlo. Na to bi se morali ozirati sodarji in tesarji.

Stroj za sobne slikarje. Na razstavi v Čikagi je razstavljen stroj za sobne slikarje. S tem strojem se naredi toliko, kolikor bi z roko naredilo dvajset delavcev. Stroj dela po načelu razprševalca. Barvasta tekočina je v posodi in se s stisnjenim zrakom razpršuje v stene. S tem strojem se baje lahko dela tudi po zimi pri največjem mrazu. Samo stisnjen zrak se mora predno stopi v posodo za barvo ogreti, kar se zgodi s posebno pečjo. Na razstavi je štirinajst tacih strojev.

Kamneni kit. Po sto gramov se vkupe stopi in pridene 200 gramov moke od opeke in 20 gramov finega peska. — Tudi se naredi tak kit, če se vkupe stopi 100 gramov šelaka in 100 gramov v prah stolčenega votliča.

Kmetijstvo.

Divji kostanj in želod.

Divji kostanj daje dobro in tečno pičo za živino. Divji kostanj je skoraj tako tečen kakor žitno zrnje. V svežem kostanji je veliko vode, katere pa mnogo zgubi, ako še dalje časa leži. Nadalje je v divjem kostanji neka posebna grenčica. Zaradi grenkega okusa sprva živina prav ne mara za divji kostanj, ali prežvekovalci se ga kmalu privadijo in jako radi jedó, za konje pa ni.

Kar se tiče redivnosti in prebavljivosti, se da divji kostanj precej primerjati žitnemu zrnju. Svež kostanj se lahko prebavi. Pozneje je pa težje prebavljiv in utegne prouzročiti celo oslabljenje želodca.

Če dajemo živini divji kostanj, bode imela lepo meso in pa dobro mleko. Na mleku je posebno mnogo smetene, če kravam dajemo divji kostanj. Mleko tudi od take krme ne dobi nikakega neprijetnega okusa. Kravam lahko dajemo na dan po 2 do 5 kilo divjega kostanja, živini, ki jo debelimo pa 10 in še več kilogramov, ovcam pa do pol kilograma. Če pa ovce debelimo, dati jim smemo tudi do jednega kilograma divjih kostanjev. Kadar pa živini pokladamo kostanj, dajati jej moramo tudi dovolj sena in slame. Tudi repo je dobro dajati s kostanjem.

Kostanj lahko pokrmimo živini že svežega in sicer zrezanega. To se pa vendar le redkokdaj zgodi. Če pa dajemo živini suh kostanj, je pa najbolje, da kostanj debelo zdrobimo ali zmeljemo in potem primešavamo mej drugo krmo. Kostanj se lahko suši na solnci, v sušilnici ali pa tudi na peči. Nekateri pa kostanj kuhajo ali pa namakajo v vodi. S tem pa doseže, da je kostanj prebavljivejši in da zgubi nekoliko grenčice.

Če kostanj dalje časa spravimo, je vsekako potrebno, da ga dobro presušimo, ker sicer začne plesniti po sredi. Za plesnjiv kostanj pa živina ne mara in je tudi škodljiv.

Želod pa nima v sebi toliko redilnih snovij kakor kostanj in mnogo več strojne kisline. Če se daje dosti želoda govedom, še zbole. V mali meri je pa želod še dobro zdravilo pri nekaterih boleznih.

Pač je pa želod za prašiče dobra piča. Na Hrvaškem debele prašiče največ z želodom. Špeh prašičev, katere so debelili z želodom, je jako dober in okusen. V manjši meri je želod pač tudi za ovce in koze. Naravnost odsvetovati je pa želod dajati govedom in konjem.

Nam se je zdelo potrebno opozoriti na te dve vrsti živinske krme, ker se večkrat primeri, da baš divji kostanj in želod kmetijstvu ne prideta v prid. Prvo drevo celo naši kmetje nikakor ne prištevajo koristnim drevesom in ne vedo druzega o njem, kakor da daje dobra senca. Iz povedanega je pa razvidno, da bi pridobili tudi krme za živino, ko bi ob primernih krajih, zlasti ob cestah nasadili divjih kostanjev.

Kmetijske raznoterosti.

Jesensko in zimsko gnojenje. Da rastline dobro uspevajo, je potrebno, da pride jednakomerno gnoj do njih korenin. To se doseže, če se gnoji jeseni ali po zimi. Dežnica in snežnica vzameta stekajoč se v tla, seboj gnojilne snovi. Jesensko gnojenje pa ni priporočati za rahla peščena ali kamenita tla, pa tudi ne za njive, kjer vodovje vedno previsoko stopa. Na tacih njivah se gnojilna moč vsa poizgubi v spodnje plasti, če se jeseni ali po zimi gnoji, in zatorej gnojenje dosti ne izda.

Vazelina so z ogljem očiščeni ostanki petrolejskih čistilnic. Vazelina je nekaka tolšča, ki pa nikdar žaltovo ne postane. Vazelina se sama, ali pa pomešana z drugimi tolščami, kakor ribjo mastjo, lojem i. t. d. rabi za mazanje usnja, ki potem jako trpežno postane. Vazelina, ki se rabi za mazanje čevljev, se lahko počrni s slonokoščenim črnilom.

Previdnost pri polaganji sveže slame. Kakor sveže seno tako tudi slamo rajši goveda jedo svežo nego staro, ker jo ložje prežvečijo. Posebno jo pohlastno jedo, če je potresena s kako moko ali otrobi. Če je goveda lačna, se rado primeri, da jo potem napenja, ker se prehitro naje sveže slame. Zato je treba previdnosti, če se sveža slama poklada.

Škodljivost rjaste slame. Slama žita, katerega je napala rja, je škodljiva za mlado in pa za brejo živino, kakor so pokazale skušnje. Lahko se pa taka slama poklada drugi starejši živini in tudi živini, ki jo debelimo. Vendar moramo tako slamo dobro posoliti, ako jo pokladamo živini.

Pšenica za seme. Skušnje so pokazale, da pšenica, če jo posejemo, precej, ko jo omlatimo, ne kali v taki meri, kakor, če jo sejemo, ko je ž· bila v shrambi nekaj tednov. Pšenica v shrambi še bolj dozori in je potem zatorej boljša za setev.

Ajdove pleve se ne smejo prašičem dajati v preobilni meri, ker sicer prašiči zbolé V zmerni meri in mej drugo pičo se pa lahko dajo ajdove pleve in ne škodujejo.

Kedaj se češnjam gnoji. Navadno češnjam ne gnoje, ali skušnje pa vendar kažejo, da se tudi pri češnjah splača gnojenje. Gnojiti se mora v zgodnji jeseni, dobro pa ni češnjam gnojiti po zimi.

Češplje ostanejo sveže več mesecev, ako jih obesiš v košarici v vodnjak tako, da so malo nad vodo

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Dohod do teh jezerov je bil nekdaj bolj težaven in — kakor se mi je v Karlovcu zatrjevalo, — zaradi osamljenosti nič kaj varen pred lopovi. Menda so novejši časi oboje to zboljšali. Prijatelji, — in to pravi in istiniti prijatelji — lepe a siromašne Hrvaške pa želijo tem krajem še dokaj več. Tako je n. pr. v št. 178. letošnjega „Slov.“ nasvetoval neki g. dopisnik jako dobro za te kraje grajenje novih železnic, in sicer progo iz Ogulina na Otočec, Brinj, Peručić, Gospič in Zrmanje, kjer bi se imela zjediniti z dalmatinskimi železnicami. Tako prišlo bi v nekdanjo Granico vendar nekaj prometa, življenja in zaslužka. Pa nasvetovana je bila v zgor navedeni številki „Slov.“ še druga proga, namreč: Senj-Bihač, ker bi se tako zvezalo hrvatsko Primorje z Bosno. Brali smo ondi doslovno: „Sedanja karlovško-reška železnica vodi ravno skozi najbolj puste in prazne kraje, tako da redko naseljenim prebivalcem prav malo koristi, kajti od Karlovca do Reke je večji del Kras, vse prazno in golo. Omenjeni železnici pa bi se dali izpeljati po krajih, ki bi mogli s časoma biti dobro obdelani, prav rodovitni.“ (To naj bi bila Amerika za naše ljudi, dostavi vnovič moja malenkost!) Dalje je pisal zgoraj navedeni gosp. dopisnik: „V teh oddelkih pa so tudi krasni gorski kraji, polni prirodnih krasot. Nahajajo se namreč tu svetovnovnana plitvička jezera (njih 13, ki se razlivajo eno v druzega). Svet je tam okoli že parceliran“. — Gosp. pisavec je dalje prigovarjal premožnejšim Hrvatom, naj pokupijo sami vse parcele, da se ne vrinejo v ta kraj zopet tujci, ki nenasitno prežé po hrvaški zemlji, samo da morejo pozneje zapovedovati, ali se vsaj med Hrvati šopiriti, kakor je to zdaj n. pr. v Opatiji in kakor bo s časom v Cirkvenici, kjer si bodo Madžari osnovali kolonijo. Pač moder nasvet, katerega naj bi ne preslišali oni Hrvatje, katere je Bog blagoslovil s premoženjem. Žalne prikazni naše gorenjske strani v najnovejšem času naj bi jim bile v svarilen vzgled. —

Od postaje Tounj naprej je vožnja še bolj dolgočasna, kakor poprej. Proga gre deloma po zelo pustem, z kamenjem nasejanem svetu, deloma pa je vrezana med zemljo in skalovjem (Einschnitte), in čudil sem se, s čim se ubogo ljudstvo po teh krajih živi. Reklo se mi je, da nekaj malega od poljedelstva, po večjem pa se pečá narod z rejo drobnice. Redka poslopja pa, ki so se vidila tu in tam, kazala so lice največje primitivnosti in uboštva. Bližnja postaja nam je bila Ogulin, kateri kraj leži v široki gorski dolini na gričnatem svetu skoraj tik Klekovega podnožja. Pogled na obširen trg je mikaven in vabljiv, tim bolj, ker ni zelo oddaljen od progo. Da bi me bil „lukamatija“ hotel počakati le uro, pa jo bil prav gotovo šinil v trg, da si ga v naglici vsaj po večjem ogledam.

Zgodovina omenja Ogulina vprvič o pričetku XVI. stoletja, vendar gre misliti, da se je zidanje tukajšnega starega Frankopanskega grada pričelo že l. 1493. L. 1550 bival je tam neki Štefan Frankopan; — ker pa s svojimi bojnimi močmi ni bil kos navalom krvoločnih Turkov, prepustil je l. 1563 ta in tudi še več drugih svojih gradov v last kralju. Ogulinski grad z posadko vred vročen je bil na to kraljevemu kapitanu v varstvo in obrambo, in le naj bolj hrabrim in zanesljivim vojskovodjam je bilo to dostojanstvo zaupano. Zgodovina jih navede njih več po imenih. —

V l. 1622, 1623 in 1668 je zadobil Ogulin več predpravic. — L. 1746 postal je pod slavno cesarico Marijo Terezijo glavni stan ogulinskega graničarskega regimenta; šteli so ga vendar le bolj kot vojaško kolonijo. Glavni njegov razvoj pa se je pričel l. 1873, ko se je razdrla vojaška Granica, in se vpeljala civilna uprava. Ugodna lega njegova naredila ga je za sedež modruš-reške županije (Comitat); — tu je dalje deželno sodišče, ki nadvladuje 7 okrajev, (ves nekdanji slunjski in ogulinski graničarski regiment) in seže noter do Sušaka pri Reki. Zraven je tu še posebej okrajno sodišče, okrožna finančna direkcija, gozdni urad, z eno besedo: iz nekdanje vojniške je postal Ogulin uradniška kolonija, kjer deluje 150—200 raznovrstnih uradnikov. Poleg tega imajo tu katoliki in pravoslavni svoji fari, nova šola je prava monumentalna zgradba, kot vojaška posadka pa je nastanjen ondi še brambovski batalijon. Ni čudo toraj, da se je v teku malih let Ogulin vsled mnogih novih zidarij ves spremenil, prenovil in omladil. Zraven so ga olepšali tudi še z drevoredi in nasadi, tako da je zdaj baje res prav ličen in prijazen kraj. Nazivljejo ga sicer še vedno le kot trg, šteje pa okoli 4200 prebivalcev. Omeniti morem tudi še rečice Dobra (domačini jo imenujejo Gjula), čez katero vodi lični železni most. Kakor se naše kranjsko-notranjske in dolenjske vode v mnogih krajih izgube pod zemljo in hribovje, ter čez prej ali poslej zopel pritečejo iz podzemeljskih témin na beli dan (n. pr. Pivka - Unec - Ljubljanica, Reka, Krka, Temenica itd.), tako se tudi tu rečica Dobra (Gjula) razliva ravno pod trgom v podnožju starega Frankopanskega grada,

(ki služi zdaj deželnemu sodišču kot jetnišnica), z močnim šumom v veliko skalnato podzemeljsko duplino (38 metrov pod vodno črto [niveau] trga), ter priteče še le čez 2 uri za hribom Krpelj pri Ponikvi zopet na dan.*) Iz vsega tega je razvidno, da se vidoželjnemu popotniku, ako ima čas, splača popolnoma trud, ako se vsaj za kako uro zamore pomuditi v Ogulinu. Od tam se pride lahko v kakih 4 urah vrh Kleka, ki je do polovice poraščen z drevjem, naprej pa je skalnato-gol. Razgled raz njega je nek jako interesanten in zanimiv. — Žal, da meni ni dopuščal čas niti enega, niti drugega, ampak zadovoljiti sem se moral edino le s pogledom iz daljave.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Ljudožrci na Salomonskih otokih. Avstralijskih list „Sydney Mornings Herald“ piše, da se na Salomonskih otokih domači rodovi vedno bojujejo mej seboj. Vsi ti boji so pa jedino zaradi tega, da kakega nasprotnika vjamejo in pojedo. Posebno pa preže po Evropcih. Meso belega človeka jim navadno silno diši Evropec, ki ima kaj opraviti na teh otocih, mora biti oborožen od nog do glave, pa je vendar v nevarnosti, da ga pobijejo in požro. Ni dolgo tega, kar so domačini pojeli tri dečke neke italijanske ladije, ki so bili šli nekaj na suho.

Najbogatejše vseučilišče na Svetu je Stanfordsko vseučilišče v Kaliforniji katero je pred nekaterimi leti ustanovil pokojni senator Lelaud Stanford. To vseučilišče ima že 200 milijonov dolarjev kapitala, katera svota daje na leto 11 milijonov dolarjev dohodkov. S tolikim denarjem se pač lahko pospešuje znanost, ako se prav porablja.

Rusini na Ogerskem. Po zadnjem ljudskem popisovanji je bilo na Ogerskem 379.713 Rusinov, dočim jih je pred štiridesetimi leti bilo 347.000. V štiridesetih letih so se torej pomnožili samo za 32.713 duš. Drugače se množe Madjari. Leta 1851. jih je bilo 3.749.000, leta 1890. pa že 7,361.306. Seveda toliko Madjarov so našteli le vsled tega, da so šteli za Madjara vsakega Rusina, Slovaka, Srba, Rumuna in Nemca, če je znal nekaj madjarskih besed.

Spomenik flamanskemu pesniku. V Dendermondu so dne 27. avgusta postavili spomenik flamanskemu pesniku van Duyse-u. Slavnostni govor je imel belgijski minister javnih del de Bruyn. Govornik je naglašal, da bodo Flamanci vedno hvaležni velikemu pesniku, ki je učil, da je jezik luč za narod. Pesnik Duyse se je rodil leta 1804 v Dendermondu in je umrl leta 1859 v Genti. On je vzbudil Flamance k narodnemu življenju.

Koliko čebel tehta jeden kilogram? 7800 do 8400 čebel je treba za jeden kilogram, to je po tem, kakor so site. Roj, kateri tehta pet kilogramov, kakeršni so pa že redki, šteje torej kacih 39.000 čebel.

Kako daleč neso novodobni topovi? Krupp je izdelal top, kateri, če se pomeri 44 stopinj v visočino, nese 20.000 metrov daleč. Lok, katerega opiše kroglja je 6510 metrov visok. S tem topom se lahko ustreli čez Montblank, ki je najvišja gora v Evropi, in se ni bati, da bi kroglja zadela ljudij na vrhu, kajti šla bi jim še 2700 metrov visoko nad glavami.

*) Dobroslične vode so v nekdanji Granici tudi še rečice: Lika, Gacka, Korenica, Mrežnica itd. Narod nazivlje jih »špiljarke«, ker se stekajo, kakor je bilo zgoraj navedeno, v podzemeljske špilje (preduhe) in pečine, pa si najdejo zopet izpod zemlje daljni odtok. Pisalec.

Novice.

— **Število učencev na ljubljanskih srednjih šolah.** Na c kr. višjo gimnazijo vpisalo se je letos 694 učencev, od teh v prvi razred 131 in sicer v slovenski oddelek 86, v nemški 45. — Na c. kr. nižjo gimnazijo vsprejelo se je 416 učencev in sicer od teh samo v prvi razred 172, za kateri razred se je dovolila še ena paralelka, tako da bo slovenska nižja gimnazija imela to šolsko leto tri paralelke za prvi razred. Kako bi bila potrebna gimnazija v Kranji, kažejo pač dovolj jasno te številke. — Na c. kr. višjo realko vpisali so se 403 učenci, najvišje število, katero je ljubljanska realka dosegla od svojega početka. — Na moškem oddelku učiteljišča oglasilo se je za izpit za vstop v prvi tečaj 40 kandidatov, na ženskem oddelku pa celo 121 kandidatinj, od katerih se jih bode pa moglo vsprejeti le 42.

— **Slovesna otvoritev železniške proge Ljubljana-Kočevje.** Vozni red slavnostnega vlaka dne 27. t. m. je nastopni: Ljubljana, južni kolodvor ob 7. uri 30 minut zjutraj, Ljubljana dol žel. 7. u. 43 m., Škofljica 8. u. 10 m., Šmarje-Sap 8. u. 32 m., Grosuplje 8. u. 47 m., Čušperk 9. u. 24 m., Dobrepolje 9. u. 46 m., Velike Lašiče 10. u. 10 m., Ortnek 10 u. 41., Ribnica 11. u. 7 m., Kočevje ob 12. uri opoludne. Na postajah: Grosuplje, Dobrepolje, Velike Lašiče in Ribnica ima vlak po 10 minut postanka, na ostalih postajah po 5 minut. Nazaj vozi vlak po nastopnem voznem redu: Kočevje ob 3. uri 30 minut popoludne, Ribnica 4. u. 15 m., Ortnek 4. u. 37 m., Velike Lašiče 5. u. 4 m., Dobrepolje 5. u. 19 m., Čušperk 5. u. 41 m., Grosuplje 6. u. 9 m., Šmarje-Sap 6. u. 25 m., Škofljica 6. u. 44 m., Ljubljana dol. žel. 7. u 8. m., Ljubljana juž. žel. 7. u. 22 m., Ljubljana drž žel. 7. u 30 m. zvečer. Nazajgrede vlak postane po 5 minut na kolodvorih: Ortnek, Dobrepolje, Grosuplje in Ljubljana juž žel., na ostalih kolodvorih pa postane le po 1 minuto. — V Kočevji delajo se v proslavo otvoritve železnice velike priprave. V predvečer bode v mestu mirozov in serenada, v jutro otvoritve pa budnica. Ob 12. uri bode slavnosten vsprejem z vlakim došlih gostov in zvečer slavnostna razsvetljava mesta. Tudi po ostalih krajih ob progi kakor v Ribnici, Vel. Lasičah in dr. delajo se priprave za primerno proslavitev za Dolenjsko prevažnega dne, kakor bo dan 27. t. m.

— **Šuklje pred svojimi volilci.** Minolo nedeljo je bil profesor g. Šuklje sklical shod volilcev v Metliko. Govoril je le o tem, kaj je potreba storiti, da se podaljša dolenjska železnica do Karlovca Rekel je, da je stvar težavna in če bi roke križem držali, bi utegnilo minoti morda še dvajset let, predno bi se zidala. Priporočal je, da pošljejo deputacijo v Kočevje, ko se otvori proga iz Ljubljane v Kočevje, da opozori trgovskega ministra na to stvar. Potem se bode treba obrniti do deželnega zbora, da dovoli potrebne novce, da se napravi načrt, kajti brez načrta ni nič. Po njegovem mnenji se je potegovati, da se pridobi država, da prevzame nekako jamstvo za to železnico, kakor se sedaj grade železnice v Galiciji in na Koroškem. Nekoliko bodo pa morali pač storiti tudi interesenti sami. Ta železnica pa dobi pravi pomen še le, ako se podaljša do Karlovca. Temu se bi pač upirali Madjari. Poslanec pa misli, da bi se to dalo doseči, ako se tudi Hrvatje potegnejo za stvar. Zaradi tega pa on misli, da je potrebno stopiti v dogovor s Hrvati, katerim bi bila tudi ta železnica v korist. Posebno bi se povzdignil Karlovec. Za železnico Kočevje-Zdelnico-Reko on ni, ker bi škodovala glavni dolenjski progi iz Ljubljane v Novo Mesto. Ta proga bi koristila le madjarskemu pristanišču Reki, za to je on prepričan, da zanjo ne more biti tudi avstrijski trgovski minister. Poslanec je prepričan, da s skupnim delovanjem se bode dalo

doseči zaželeno podaljšanje dolenjske železnice. Vsi zbrani so bili zadovoljni s poslančevimi nasveti. ker se je videlo, da je njemu zares za stvar, ne pa za prazne fraze, kar se iz tega spozna, ker ni prikrival, da je delo težavno in da se bode dalo le s požrtovalnostjo doseči.

— **Trgovinsko ministerstvo** je z ukazom z dne 12 septembra 1893 c. kr. deželni vladi v Ljubljani naročilo, da izvrši pregled črte lokalne železnice Kranj-Tržič, za katero je načrt c kr. glavno nadzorstvo avstrijskih železnic izdelalo.

— **Odlikovanje.** Železniški zdravnik ces. svetnik dr. Eisl v Ljubljani odlikovan je z vitežkim križcem Fran-Josipovega reda.

— **Trtna uš, trtoreja** imenuje se knjiga, katero je spisal učitelj na vinorejski šoli v Mariboru Ivan Belé in jo je založil gospod Dragotin Hribar v Celji. Ta knjiga velja 40 kr, po pošti 5 kr. več. Kaj več o tej zanimivi in koristni knjigi poročamo prihodnjič.

— **Veselica,** katero sta priredili šentpeterski podružnici družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani minolo nedeljo dne 17. t. m. vspela je vkljub slabemu vremenu v vsakem oziru dobro. Precej prostorna Hafnerjeva pivarna je bila polna odličnega občinstva. Pevsko društvo „Slavec“ je s svojim lepo završenim pevskim vsporedom vrlo dobro zabavalo zbrano občinstvo. Z nepopisnim navdušenjem pozdravilo je takoj pri nastopu vse občinstvo slavnostnega govornika prečast. g. Ant. Žlogarja Zares lepemu in navduševalnemu govoru, iz katerega je odsevala verska gorečnost in narodna prepričanost se je vsestranski pritrjevalo. Prav dobro obnesla se je prirejena loterija, ki je z vstopnino vred vrgla v prelepe namene naše šolske družbe precej čez 200 gld. Požrtovalnim rodoljubkinjam in rodoljubom, ki so pripomogli do lepega vspeha veselice bodi slava!

— **Dražba gledaliških lož** bo dne 26. t. m. in sicer za nemške predstave ob 10. uri dopoludne in za slovenske predstave ob $^1/_2$ 3. uri popoludne in to obakrat v deželnem gledališči. Dražbeni pogoji so razgrnjeni na vpogled v deželni pomočni pisarni mej 11. in 12. uro dopoludne.

— **Z gledališko sezono** prične „Dramatično društvo“, kot povzetnik slovenskih predstav dne 1. oktobra t. l Da se bo vršila bodoča sezona slovenskega gledališča častno za slovensko dramatiko in da bode ugajala sl. občinstvu, v to svrho pripravljal se je odbor „Dramatičnega društva“ celo poletje; preskrbel se je obširen, nov in zanimiv dramatičen in operni repertoir. Gojile se bodo v prvi vrsti izvirne in druge slovanske igre. Dramatične predstave vodil bo kakor doslej, režiser in igralec g. Borštnik, operne pa g. profesor Fr. Grbič ter operni pevec in režiser g J. Nolli. Za opero angažovale so se mej drugim štiri nove moči in sicer dve pevki in dva pevca, prvi tenorist in prvi basist. V vsem se sme pričakovati da bo slovensko gledališče v bodoči sezoni v vsakem oziru ustrezalo sl. občinstvu, od katerega se pa tudi pričakuje, da je zdatno podpira.

— **Izlet v Kočevje in Ribnico** namerava povodom otvorjenja dolenjske železnice prirediti v kratkem „Ljubljanski Sokol“

— **Cimpermanov spomenik.** Pisateljsko društvo napravi pokojnemu slovenskemu pesniku Jos. Cimpermanu nagrobni spomenik. Spomenik in sicer plošča iz kararskega marmorja s pesnikovo glavo v reliefu izdelal bo naš rojak g. Gangl.

— **Strela udarila je** minoli pondeljek na celovški cesti blizu Medvod v voz voznika J. Kregarja po domače „cesarja“ in ubila oba konja. Voznika in ž njim vozečega drugega voznika in tega konja je strela le omamila.

— **Častnim tržanom** imenoval je postojinski občinski odbor blag gosp. Antona Deklevo, posestnika v Gradci, zaradi velikih zaslug za postojinsko občino.

— **Umrl** je dne 13. t. m. č. g. Ant Namre, vpokojeni župnik v Šmartinu pod Šmarno goro, v 82. letu svoje starosti. N. v m. p.!

— **Minuendna dražba** za zgradbo novega zidanega mostu čez Bistrico v Kamniku se razpisuje. Troški so proračunjeni na 17.500 gld. Pismene ponudbe je vložiti do 14. oktobra t. l. pri mestnem županstvu v Kamniku, kjer je izvedeti tudi vse podrobnosti.

— **Društev na Kranjskem** bilo je minolo leto 374 in sicer v mestu ljubljanskem 91, v političnem okraji ljubljanska okolica 33, v logaškem okraji 39, postojinskem 37, kranjskem 34. kočevskem 30, radovljiškem 22, črnomaljskem 19, kamniškem 19, novomeškem 19, krškem 17 in litijskem 14.

— **Kontrolni shodi.** Kontrolna shoda za področje 25. brambovskega bataljona bodeta za mesto ljubljansko dne 1. oktobra, za okolico ljubljansko — izvzemši sodni okraj vrhniški — pa dne 2. oktobra t. l. v novi brambovski vojašnici v Ljubljani. — Za rezervnike in nadomestne rezervnike pešcev in za lovce bode kontrolni shod za Ljubljano dne 12. oktobra, za ostale čete pa dne 13. oktobra ob 9. uri dopoludne v šentpeterski vojašnici. Nadomestni shod bo 10. novembra t l.

— **Volitve v zavarovalnico proti nezgodam delavcev za Trst, Primorje, Kranjsko in Dalmacijo v Trstu.** Pri volitvah v napominano zavarovalnico, ki so se vršile dne 16. t. m. izvoljeni so v predstojništvo kot zastopniki delodajalcev (gospodarjev) v I. kategoriji g. Jos. Kušar, drž poslanec in lastnik mlina v Ljubljani, v III. kategoriji g. Henrik vitez Záhony, tovarnar v Trstu in v V. kategoriji g. Leopold Brunner, ravnatelj predilnice v Ajdovščini. Kot zastopniki delavcev izvoljeni so v I. kategoriji gosp. Sokrat Cufodonti, uradnik mlina Economo v Trstu, v III. kategoriji g. Feliks Darmiani, podravnatelj mestne plinarnice v Trstu in v V. kategoriji g. Valter Braida, kemik pri tvrdki Pietro Antonio Braida v Trstu. V razsodišče izvoljen je od delodajalcev g. Gustav Pach, ravnatelj pivarne Dreherjeve v Trstu, od delavcev pa Marka Franceschetti uradnik v Loydovem arzenalu v Trstu. Za temi so dobili po največ glasov in so voljeni torej namestniki v predstojništvo in sicer od delodajalcev v I. kategoriji g. Demeter Economo, lastnik mlina v Trstu, v III. kategoriji g. Iv. Baumgartner tovarnar v Ljubljani, in v V. kategoriji g Edvard vitez Strudthoff prokurist v Trstu; od delavcev v I. kategoriji gosp. Friderik Bürger uradnik parnega mlina v Ljubljani, v III. kategoriji g. Fr. Škof, delovodja v c. kr. tobačni tovarni v Ljubljani, v V. kategoriji g. Avgust Hynek, kleparski mojster v predilnici za svilo v Gradeži. Kot namestnika izvoljena sta v razsodišče: od delodajalcev g. Otomar Bamberg fabrikant v Ljubljani in g. Gustav Dietrich ravnatelj papirnice v Medvodah.

— **Kmetijskih predavanj** je bilo minolo leto 1892. na Kranjskem 47, namreč 33 slovenskih in 14 nemških.

— **Uradne ure pri ljubljanski c. kr. davkariji** bodo zimski čas t. j. od 1. oktobra do konec aprila od 8. ure dopoludne po 3. ure popoludne.

— **Železniško bralno bralno in napredovalno izobraževalno društvo** so osnovali v Ljubljani železniški prometni služabniki (sprevodniki itd.) Namen društva je, pospeševati duševne in materijalne interese svojih članov, ter jih izobraževati v slovstvu, petji itd. in dajati tudi v posebnih slučajih podpore.

— **Nesreča na Montblancu.** Milanski tovarnar Poagi je hotel po neki novi poti na Montblanc ali mu je spodletelo. Podrl je tudi svojega vodja in oba sta zdrčala po skalovju in se ubila.

— **Vdov** je na Angleškem 1,124.310, vdovcev pa le 184.991. 71 vdovcev in 169 vdov še ni spolnilo 20. leta, 2095 vdovcev in 3840 vdov je pa mej 20, in 25 letom.

— **Črnogorska kneginja Milena** je te dni iz karlovarskih toplic prišla na Dunaj.

— **Samomori na Dunaji.** Minoli mesec se je na Dunaji umorilo 35 oseb, 27 moških in 8 žensk. 13 se jih je obesilo, 7 ustrelilo, 5 skočilo v vodo, 4 skočili z visočine in 2 sta se zaklala. — Lani se jih je v avgustu tudi bilo 35 umorilo. V juliji letos je pa bilo na Dunaji 46 samomorov. Povod samomorom je največ pomanjkanje.

— **Korintski kanal,** katerega so bili začeli delati 1882. leta, je minoli mesec bil dodelan.

— **Umrl** je vojvoda Ernest koburškogotski v 77. letu. Bil je jeden najpopularnejših knezov nemških.

— **Strašno hudodelstvo.** V Seelandu na Holandskem je posestnik Miha Lampier zvabil v samoten kraj k morju štiri ženske in jih ondu pobil, ker niso hotele ustreči njegovim nenravnim željam. Zločinca so že zaprli. Ljudstvo ga je hotelo iztrgati policiji in pobiti ga na mestu Nekdo ga je s kamnom hudo ranil na glavi.

— **Veliki viharji** bili so zadnji čas v raznih krajih v Ameriki. V Beaufortu v Južni Karolini je vihar podrl mnogo hiš. Blizo tisoč ljudij je mrtvih, mej njimi trije beli, drugi zamorci. — Dne 20. avgusta bil je velik vihar na otocih Tayal in Terceira. Nad 40 hiš je podrl. Jedna ladija se je razbila, dve se pogrešata. Nekaj ljudij je mrtvih.

Žalostni konec neke ljubezni. Te dni je prišel neki elegantno oblečen gospod v Pragi k dekletu Goldschmidtovi trgovini. Gost je dekle peljal v neko sobo in jo tamkaj ustrelil, potem pa sebe. Dekle je le lahko ranjeno, gost pa težko. Kakor se je poizvedelo, je došli gost neki kapitan, ki je s tem dekletom mnogo potoval po svetu, ž njo zapravil mnogo denarja, ali mu je naposled pobegnila.

Tržne cene.

V **Ljubljani** dne 22. septem. 1893. Pšenica gld. 8·50 kr. rž gld. 7·— kr., ječmen gld. 6·50 kr., oves gld. 7·50 kr., ajda gld. 9·— kr., proso gld. 6·50 kr., turšica gld. 6·25 kr, leča gld. 12·— kr., grah gld. 12·— kr., fižol gld. 10.— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Loterijske srečke.

V **Linc** dne 16. septem. t. l.: 37, 42, 36, 16, 70.
V **Trstu** dne 16. septem. t. l.: 10, 12, 73, 38, 16.
V **Pragi** dne 21. septem. t. l.: 75, 8, 58, 86, 13.

Marijaceljske kapljice za želodec,

izgotovljene v lekarni k „angelu varhu“

C. BRADY-a v Kromerižu (Moravsko)

so staro, zanesljivo in znano zdravilo ter so budilno in krepilno sredstvo za želodec in prebavilna dela. (13—34)

Samo prave so z zraven stoječo varstveno znamko in podpisom.

Cena: 1 steklenice 40 kr. dvojne steklenice 70 kr.

Vsebina je naznanjena.

Marijaceljske kapljice za želodec prodajajo se prave: **v Ljubljani:** lek. Piccoli in lek. Svoboda; **v Postojni:** lek. Fr. Beccarich; **v Škofji Loki:** lek. Karl Fabiani; **v Radovljici:** lek. Alex. Roblek; **v Novemmestu:** lek. Dom Rizzoli in lek. Bergmann; **v Kamniku:** lek. J. Močnik; **v Črnomlju:** lek. J. Blažek.

Neogibno potrebno je za vsako družino

Kathreiner-jeva

Kneipp-ova sladna kava

z okusom prave kave.

Ta kava daje to prednost, da se lahko popusti tako škodljiva prava zrnata ali pa z raznimi cikorijami zmešana kava in se iz te kave naredi **okusna** ter **zdrava** in **redilna** pijača. — **Nedosegljiva je kot dodatek k pravi kavi.** (14—43)

Visoko priporočana za ženske, otroke in bolnike.

Ponaredeb se naj varuje.

Dobo se povsod. ½ kile 25 kr.

Zadnji mesec.

Inomostne srečke po 50 kr.

Glavni dobitek 50.000 gold.

(25—2)

Srečke à 50 kr. priporoča J. C. MAYER v Ljubljani.

Zadnji mesec.

Odgovorni urednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.